

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TÜRK SOSYAL HAYATINDA AİLE DERSİ 1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAVI (ÖRNEK SENARYO - CEVAP ANAHTARLI ÇALIŞMA FORMU)			
Öğrencinin Adı Soyadı:		Aldığı Puan:	/ 100
Şubesi - Okul No:	 / No:	Sınav Süresi:	40 Dakika (1 Ders Saati)

Öğretmen ve Öğrenci Bilgilendirmesi: Sorular "Ailenin Birey ve Toplum Hayatındaki Yeri", "Ailenin Toplumsal İşlevleri ve Toplum Hayatına Etkileri" ile "Değerlerin İçselleştirilmesinde Ailenin Önemi" konularını kapsayan açık uçlu sorulardan ve altlarında doğrudan puanlama ölçütlü örnek çözümlerden oluşmaktadır.

KAZANIM 1.1 1. Soru: Ailenin Birey ve Toplum Açısından Önemi

15 Puan

Aile, bireyin dünyaya gözlerini açtığı ilk sosyal çevredir. Aile sofrasında bir araya gelmenin ve ortak paylaşımlarda bulunmanın **bireyin duygusal gelişimine** ve **toplumsal birliğin devamına** sağladığı katkıyı açıklayınız.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

Ortak sofralar ve aile içi sohbetler; bireyin gün içinde yaşadıklarını paylaşmasını, dinlenilip anlaşıldığını görerek kendini güvende ve değerli hissetmesini sağlar (duygusal gelişim). Toplum açısından ise birey ailede empati, saygı, sevgi ve dayanışmayı öğrenir; böylece sağlıklı, huzurlu ve birbirine bağlı bireylerden oluşan güçlü bir toplum yapısı inşa edilir.

Puanlama: Bireyin duygusal gelişimine ve güven duygusuna katkısı 7.5 p; Toplumsal dayanışma ve sürekliliğe etkisi 7.5 p.

KAZANIM 1.2 2. Soru: Ailenin Dört Temel Toplumsal İşlevi

20 Puan

Ailenin toplum hayatında üstlendiği **dört temel işlevi (eğitim, ekonomi, kültür, sosyalleşme)** yazarak birer cümleyle açıklayınız.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

- Eğitim İşlevi:** Çocuğun ilk öğrenme ortamıdır; ders çalışma alışkanlığı, temel yaşam becerileri ve sorumluluk bilinci kazandırır.
- Ekonomik İşlev:** Aile bireylerinin barınma, beslenme ve giyim ihtiyaçlarını karşılar; bütçe yapma ve parayı tutumlu kullanma bilinci sağlar.
- Kültürel İşlev:** Ana dilin doğru kullanımını, örf, âdet, gelenek ve görenekleri samimi bir ortamda kuşaktan kuşağa aktarır.
- Sosyalleşme İşlevi:** Bireyin insanlarla sağlıklı iletişim kurmasını, toplumsal rolleri öğrenmesini ve topluma uyum sağlamasını destekler.

Puanlama: Dört işlevin her birinin tanımı ve açıklaması 5 puan (Toplam 4 × 5 = 20 Puan).

KAZANIM 1.2 3. Soru: Ailenin Ekonomik İşlevi ve Fedakârlık (Pazarcı Münevver Anne Örneği)

15 Puan

Ders kitabında yer alan Amasya Suluova'daki pazarcı Münevver Çalışkan'ın kar kış demeden tezgâh açarak 4 çocuğunu üniversitede okutması örneğinden hareketle, **ailenin ekonomik dayanışmasının çocukların geleceğine etkisini** açıklayınız.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

Aile fertlerinin helal kazanç doğrultusunda ortak bütçeye katkı sunması ve özverisi, çocukların meslek edinmesini ve iyi bir eğitim almasını sağlar. Bu dayanışma bireylerin ekonomik güvencesini oluştururken gençlerin topluma faydalı, meslek sahibi bireyler olarak kazandırılmasına doğrudan imkân tanır.

Puanlama: Ekonomik işlev ve aile bütçesi vurgusu 7.5 p; Eğitime erişim ve meslek edinme rolü 7.5 p.

KAZANIM 1.2 4. Soru: Aile İçi Karar Alma Süreçleri ve İletişim

10 Puan

Ders kitabındaki tatil planı yapan aile ve taşınma kararı alan Emirhan'ın ailesi örneklerinde olduğu gibi; ailede **çocukların da görüşlerinin alındığı ortak karar alma süreçlerinin** aile içi iletişime ve bireye katkısını yazınız.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

Karar alma süreçlerine çocukların dahil edilmesi; çocuğun bir birey olarak kabul edildiğini hissetmesini

KAZANIM 1.3 5. Soru: Anne ve Babanın Rol Model Olması**15 Puan**

"Anne ve baba, çocukların ilk rol modelidir." ifadesinden yola çıkarak; çocukların dürüstlük, sorumluluk ve saygı gibi temel ahlaki değerleri aile büyüklerini gözlemleyerek nasıl içselleştirdiğini açıklayınız.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

Çocuklar duyduklarından çok gördüklerini taklit eder ve benimser. Anne ve babanın günlük yaşamda yalan söylememesi, birbirlerinin sözünü kesmeden dinlemesi, komşuya yardım etmesi ve iş bölümüne katılması çocuğun zihninde somut davranış kalıpları oluşturur. Çocuk bu tutumları hayatın doğal kuralı olarak kabul eder ve kalıcı karakter özellikleri haline getirir.

Puanlama: Rol model olma ve gözlem yoluyla öğrenme 7.5 p; Değerlerin davranışa dönüşme süreci 7.5 p.

KAZANIM 1.3 6. Soru: Değerlerin Topluma Yansıması (Kasiyersiz Dürüstlük Dolabı Olayı)**10 Puan**

Sivas'taki bir okulda uygulanan ve başında kimse olmamasına rağmen kasa fazlası veren "**Dürüstlük Dolabı**" örneğinde öğrencilerin sergilediği tutum, ailede kazanılan hangi değerlerin bir yansımasıdır? Açıklayınız.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

Öğrencilerin başında kimse yokken aldıkları ürünün parasını açık kutuya bırakıp doğru para üstü almaları; ailede temeli atılan **dürüstlük, kul hakkına saygı, otokontrol (öz denetim) ve güvenilirlik** değerlerinin okul ve toplum hayatına yansımasıdır. Vicdanlı ve ahlaklı yetiştirilen bireyler denetim olmasa dahi doğru davranırlar.

Puanlama: İlgili değerlerin tespiti (dürüstlük, öz denetim vb.) 5 p; Aile terbiyesinin toplumsal alana yansıması 5 p.

KAZANIM 1.3 7. Soru: Aile İçi İş Bölümü ve Dayanışma (Fırıncı Aile Örneği)**15 Puan**

Ders kitabındaki fırın işleten aile hikâyesinde (baba fırını yakarken annenin hamur yoğurması, çocukların rafları dizmesi) olduğu gibi; **aile içi iş bölümü ve dayanışmanın olmadığı bir ev ortamında ne tür sorunlar yaşanabilir?** Üç maddeyle yazınız.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

- Aşırı İş Yükü ve Tükenmişlik:** Bütün sorumluluk tek bir kişinin (örneğin annenin) üzerine kalır; bu da yorgunluğa, strese ve sağlık sorunlarına yol açar.
- Huzursuzluk ve Tartışmalar:** Görev paylaşımı olmadığında hakkaniyetsizlik hissi doğar, aile fertleri arasında gerginlik, kırgınlık ve şikâyetler başlar.
- Sorumluluk Bilincinin Gelişmemesi:** Çocuklar yardımlaşmayı ve iş yapmayı öğrenemez; tembel, bencil ve toplumsal rollere uyum sağlayamayan bireyler haline gelirler.

Puanlama: Belirtilen her doğru ve gerekçeli sorun maddesi 5 puan (Toplam 3 madde = 15 Puan).

MEB ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME KAZANIM & PUAN DAĞILIM TABLOSU

Soru No	Kazanım Açıklaması	Bilişsel Düzey	Puan Değeri
1. Soru	Ailenin bireyin duygusal gelişimindeki ve toplumun sürekliliğindeki yerini yorumlar.	Kavrama / Yorumlama	15 Puan
2. Soru	Ailenin eğitim, ekonomi, kültür ve sosyalleşme gibi temel toplumsal işlevlerini açıklar.	Sınıflandırma	20 Puan
3. Soru	Ailenin ekonomik işlevinin bireysel refah ve mesleki gelişim üzerindeki rolünü analiz eder.	Analiz / Çıkarım	15 Puan
4. Soru	Aile içi demokratik karar alma süreçlerinin benlik saygısı ve iletişime katkısını değerlendirir.	Değerlendirme	10 Puan
5. Soru	Değerlerin içselleştirilmesinde ebeveynin rol model olmasının önemini gerektirir.	Sentez / Açıklama	15 Puan
6. Soru	Örnek olay (Dürüstlük Dolabı) üzerinden ailede kazanılan değerlerin toplumsal etkisini açıklar.	Uygulama / Çıkarım	10 Puan
7. Soru	Ailede iş birliği ve dayanışmanın eksikliğinde ortaya çıkabilecek olumsuz durumları sıralar.	Eleştirel Değerlendirme	15 Puan
TOPLAM PUAN:			100 Puan